

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od ceiritopne petivrstne 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. šte. 220.

O pravnih tvojih, na katero naise blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Slovinci in narodna jih delavnost.

IX.

X. V prednjem spisu (št. 90 Sl. N.) obečal sem naznačenje onega pota, po katerem se moremo Slovenci v narodnogospodarskem oziru dosedanje odvisnosti in onemoglosti rešiti.

K osvobodjenju potrebujemo v prvi vrsti vsaj nekoliko uže prihranjenega kapitala in novega, vedno dodavanega; brez enega kakor drugega nij misliti na viša povzvetja, tem menje na kapitalsko, obitnijsko in trgovinsko samostalnost, katera je pri vseh narodih najviši cilj vsega gospodarstvenega prizadevanja.

Kar imamo do zdaj domačih večih podvzetij gospodarstvenih; — sim se šteje „Banka Slovenija“, „Narodna tiskarna“, tu pa tam kakova slovenska „hranilnica“ in kar je „založnic“ in „podpornih društev“ („društvo sv. Mohora“ in „Matica“ ne spadata simo) — vsa ta podvzetja so osnovana s starim našim prihranjenim kapitalom. Novi kapital, kateri se stoprv pričakuje, ima priti v prvi vrsti od naše štedljivosti t. j. od pritrgranja (od menj potrebnega ali celo nepotrebnega trošenja), od naše dušne gibčnosti (delavnosti, inteligentnosti, poznavanja obrta in trgovine), od naše podvzetnosti (višega prometa, zvezanega z dušno previdnostjo, krepostjo in obširnimi pregledovanjem svetovne trgovine), in v zadnji vrsti od sreče (političnih konstelacij, trgovinskih prememb, zemskih pridelkov, našedstev (znajdb) itd.

Štedljivost je mati kapitala, dušna gibčnost jegova roka, podvzetnost srce, previdnost proroške oči.

Pri našem novem gospodarstvenem gibanju prevladuje dvoje nasprotno si mnenje o najuspešnejšem potu. Eni menijo, ka se mora kapital po večih domačih bankah (pri nas po „B. Sloveniji“, katera je stranoma tudi eskomptna, hipotečna in novčno podporna banka (§. 62

pravil), po novo snovanej „narodnej banki“ in po večih hranilnicah) najuspešneje nabirati in pomnoževati. Drugi zopet menijo nasprotno, ka se mora naš kapital preje v malem zbirati, po založnah, po asociacijah (združenem delu na združene dohodke in stroške) in k večemu po manjših, lokalnih hranilnicah (mestnih, okrajnih). Prvi način smeje se centralizovalni, drugi decentralizovalni, prvi centrifugalni, drugi centripetalni imenovati.

Po mojem mnenju je prvi kakor drugi način sam enostranski in s časoma neuspešen. Najbolje je oba načina združevati in to, prenašajoč prihranjeni in nepotrebn denar iz malih bank v večje zavoljo večega in koristnejšega upotrebljevanja in nalaganja, pri tem pak tam, kjer nij založnic, snovajoč bankovskih podružnic.

Kakove so naše razmere v tem trenutju, bilo bi najpametneje čem mogoče več založnic snovati. Založnice imajo zavoljo manjših stroškov, manjših odstotkov (posojevine) in večje mestne bližnosti več koristnosti za ljudi upanja potrebne, nego drage, za visoke procenete izposojajoče banke. Naj se torej po vzgledu Ljutomerške in Koroške narodne založnice, katerih pravila so uže potrjena, v vsakem večem kraju slovenskem založnice neupotrebljenega denarja, naj ga pa v kakovo narodno banko pošilajo, kjer jim bode više obresti nosil, pri tem pa bankam in po njih vsemu narodu hasnil.

Mnoge založnice (delajoče z vekseljni, lombardi in hipotečnimi posli se vé da v malem in za nizke procenete nikakor ne bodo bankam na škodo, ampak ravno nasprotno, v največo korist, ker se bodo ondaj po obeh vrstah denarskih zavodov nižih (cenejših), in viših (nevarnejših, a koristnejših) tudi denarstveni posli mogli pri nas kakor nižji in višji razvijati.

„Založnice“ in „banke“ so očividna znamenja narodove štedljivosti; čem več založnic in (solidnih, zares potrebnih in pošteno delajočih) bank, tem viša narodova štedljivost t. j. premožnost.

Štedljivost je tedaj prvi pogoj naše denarstvene samostalnosti. O drugih v prihodnih sestavkih.

Naša navskrižnost.

Modrška poved: „okolnosti določujo s človekom“, kaže v porabnem žitku toliko istinitosti, ka skoro nikoli ne odstopi od svoje vrednosti, ter ne prekorači sebi odmerjenih ojníc. Da Miklošič ni dobil Gundulića v roke in ni se spoznal s Kopitarjem, bil bi dnes kak ostroumen odvetnik ali glasovit pravniški naučitelj in pisatelj, ali menda vreden naslednik Leibnitzu, a nikakor na slovenskem svetu največi jezikoslovec, čegar osnovni in obširni vednosti se čudi vse učenjaštvo evropsko, vsaj svetovno. Okolnosti so nanese, ka je Svetopolk ustanovil veliko državo slovensko, a iste jo zrušile po njegovih treh sinovih; okolnosti pa tudi dolžimo, ka marsiktera prebrisana in bistra glavica po dovršenih naukih porinena v kako zakotno samoto, ter ondí brez zveze z razumniki in naobraženci sama sebi prepuščena splesnivi in se dušno ugonobi, kar žalbog svedoči obilo primerov na velikansko nam zgubo. Iz okolnostij pa se tudi lahko in istinito daja razkladati, ka slovenski omikani narodnjaki potem, kako so ože ali obširneje naobraženi, zdravih ali šče snetljivih pojmov, često se križajo v nazorih, ter po takem sami hote ali ne hote silno ovirajo umni napredek. Naši učilniški zavodi, kder je vladala in šče vlada velika plitvost in mnogokrat navzlična pristranost, krivi so mnogih vegavosti in odtod porodivših se črnih strasti; naša učilišča nosijo krivnjo, ka se marsikteri razumnik peča z rečmi ne pospešujočimi blagosti našemu narodu, razumevaj, ka so kalni ali konči ne očiščeni in razbistreni jegovi nagledi, s kterimi se rada druží šepava sebičnost in brezrazložna trma kot žilavi zavornici uspešnemu delovanju na pravo korist našincem. Take prikazni vedrijo prigodbo, ka ob istem predmetu, samem po sebi jasnem, razne osobnosti ovajajo razna mnenja, misli, pojmove po tem, kako je kdo menje

Listek.

Breg Isel.

Pol ure hoda od Innsbrucka proti jugu se končuje Vipska dolina, po kateri šumi deroča reka Sill z Brennerja Innu v naročje. Nad reko se vije stara cesta čez Brenner, ki je že za Rimljanov vezala laško zemljo z Nemčijo. Pred nekaterimi leti je bila tudi dovršena železnica čez Brenner, občudovanja vredno delo, katero v nekem obziru celo prekosi znano železnico čez Semering.

Pri vhodu v Vipsko dolino stoji na desni strani kot mogočni varuh breg Isel, a brezobzirna železnica se nič nij zmenila zanj, prodrla je celo v njegov život in dolg predor (tunnel) zija črno nad mestom čez reko Sill in cesto vezajočo staroimenitni grad Ambras in predmestje Wilten s krasnim svojim samostanom in pokopališčem.

Tujej prišedši v Innsbruck, lahko prezre breg Isel, ker ga mogočni sšedsi tako nadkrijujejo, da ga poleg njih komaj opaziš. — A pozna ga ves omikani svet; on se ponaša z neumrljivimi čini domačih sinov, storjenimi na njem, in je priljubljen prebivalcem glavnega mesta in tujeem,

kteri v vedno množecem se številu prihajajo v lepe Tirole.

Breg je preprežen s senčnimi sprehajališči, na širokem hrbtu pa ima tirolski lovski polk svoje strelišče, res eno najlepših, kar sem jih kedaj videl.

Tam se vadi vsa posadka bližnjega mesta z novimi puškami in ta važen posel je tudi moja malenkost tje privédel. Kdor nij na vrsti, pa se zmuzne v bližnjo restavracijo ali ogleduje okolico. Veselo pokanje pušek vzbuja spomin na krvave bitke, ki so se vršile na bregu Isel in o kterih je že mlad deček z navdušenjem čital. Lep spomin nek sredi zelenega drevja in grmovja slavi junaške hribovee, branitelje domovine, ki so dvakrat premogočnega sovražnika premagali in iz dežele spodili.

Bilo je leta 1809. Strahovalec evropskih narodov, Napoleon, je prvokrat premagan bil dne 21. in 22. maja na krvavem polju pri Aspernu in Esslingu; grozni naval francoskega konjištva se je razbil nad neomahljivimi vrstami rumunskega polka Stain, rusinskih, poljskih in českkih polkov Zach, Colloredo, Froon, Rohau in Fröhlich ter drugega bataljona legije čeških prostovoljcev.

V istem času se dvignejo prosti tirolski hriboveci proti bavarskim in francoskim usiljencem in spodijo sovražnika, od požonskega mira l. 1805

vladajočega v Tirolih čez meje. Nesreča avstrijske vojske pod nadvojvodom Ivanom ob Donavi je bila vzrok, da je sovražnik, že v spomladi enkrat premagan, spet prilomastil nazaj. Avstrija je imela v Tirolih generala Chasteler-a (Šatlér) a ta se je z večino svoje moči pomaknil na Koroško, in tako so se tirolski kmetje pod Hoferjem i dr. borili sami. Dvakrat so premagali bavarske in francoske generale na bregu Isel in v drugih manjših bitvah, in tako očistili deželo.

Da so h koncu bili premagani po odvišni sili, to jim ne kali pridobljene slave. Hofer je smrt storil v laški Mantovi, mnogo drugih krije domača zemlja. Zares nizek in neznamenit je breg Isel, a vendar imenitniši od sosedov ošabno v nebo molečih, gore Patsch, Waldrast, Serlos, Solstein, Frauhütt i. dr. — pripoveduje ti, kaj premore goreča ljubav do domovine in krepost naroda, sicer majhnega a živčnega po starih šegah in neoskrunjenega po razvadah, čestokrat združenih z omiko. Ogledaje lepo dolino ob reki Inn, čedno mesto Innsbruck in velikanske gore na severu sem čutil, zakaj Tiroleci tako iskreno ljubijo svojo domovino — saj je res prekrasna. A tudi naša zemlja je lepa — torej jo naj tudi mi ljubimo.

ali bolje o nji poučen, kako nosi kdo v sebi hudobno ali blago sree: o jugoslovenstvu drugači misli in sodi Drinov, Bošković, Makanee, Razlag, vzpet inai nekdašnji Jurij s pukšo, pokojna „Domovina“ in še kdo drug. Drugo podobo si je naslikal o papeški nezmetljivosti pazljiv čitalec Janusove knjige opirajoče se na zgodovinske dokaze, a drugo čitatelj, nabirajoči si modrstvo iz „Volksfreunda“ in pajdašev. Druga je razsodba Miklošičeva, Cafova kot podstatnih in izvršenih zvedencev in znalcev o našem slovenskem jeziku, a druga svinčenega podplatnika in tovarišev. Od tod se razvideva, ka nekteri razsvetljeni narodnjaki umno ravnajo napredni voz narodni, drugi nemarniki ga iz misli puščajo, pristranjščaki ga za rebrnice iz pravega kolnika vlečejo, navzritniki in mračnjaki za repico priprezajo, in drugi lokaveci ga zavirajo na dve, tri, vsaj četiri kolesa, da se po takem jako težko in polagoma rivilje na visoko strmino dostojne in neskvajene naobraženosti in za naš narod častneje bodočnosti.

V podnečenem kotlu vzdiguje se iz vrele brozge leščiča paljenka, došumelo vnisko vrenje potisne drože in drugo nesnago na dno, a svetla in glatna sraga se splavava po višini; takisto možgani rešeni meglovja in mraka, ovenčani jedrnimi in obširnimi znanostmi, segrevani iskreno ljubeznijo zdravega napredka razkrivajo umne, človeštvu in narodu koristne nazore in pojave. Dokler ne posije krepilno in brezpečno solnce čiste in poštene omike na obzorji raznih naših društev, časnikov, knjig in poprek očitnega gibanja, grozno se sami oviramo in motimo, ter tako med sebo se pričakajoči in tem zlati čas trateči ostajamo na cedilu, dokler drugi nas obdajajoči in na nas prežeči sosedni narodi zaskakoma beže v ugodni raj prijaznejšega bitka, a mi v svoji nerazboritosti jim doletimo sami v nenasiljivo žrelo za žirovni strošek in mastno kremo. Mi Slovenci malega števila mali smo tudi in tesni v nagledih in razvidnosti na kvar, sramoto in posmeh sebi a nasprotju na korist in zadovoljnost. Ta resnitev je našla potrdilen izraz v poslednji seji Matičnega odbora, kder se ni dovolje pazljivo gledalo na to, je-li učinjen sklep pospešuje pravo nalogo svojo ali ne. Srbovi namreč nasvetujejo v Oseku shod za vsa učena društva jugoslovanska na pogovor „o zajedniškem izdavanju naučnega slovnika“. Matica slovenska prošena, da tudi pošlje poverjenika v to skupščino, glasovala je po večini odbornikov proti pošiljanju. Kaj more pameten in naroden Slovenec o tem soditi, ako Matica kot zastopnik slovenskega razumnštva na slovanskem jugu prijaznemu vabilu tako odgovarja? — Kedar že je v porodu „Narodna tiskarnica“, nastala je toliko turska sila mahoma za Matično tiskarno, kaj ste prvlje dremali? Ima li ta postopek pete in glavo, ako se zahteva, naj bi 164 deležnikov narodne tiskarnice, vpisanih tudi Matici, seba natecalo? *) Znamo, ka Napoleonova vlada ni imela na svoji zastavi napisanega gesla: sreča in napredek narodu, — nego zagrneno vodilo: „izsisaj ljudstvo in okoristi sebe“. Kder ne prevlada iskreno in pošteno rodoljubje, medel uspeh bodo donašali naši trudi, darovalnost in narodni zavodi, torej komur je res mar za čisto srečo slovenskega naroda, delaj brez skazljivosti in brez kvarnih pri mišljajev jemu na korist, ali pa se poberi iz javnega pozorišča, da ne oviraš drugih. — Gajev groboslov seže samo do 1848. leta.

Dopisi.

Iz Zagreba 14. avg. [Izv. dop.] Kakor sem že v enem svojih prejšnjih dopisov javil, bila sta za preiskavo nerednosti in nepostavnosti,

*) G. J. Bleiweis je račil v svojem glasilu oponesti Matičnim odbornikom, kateri so tudi delničarji „Narodne tiskarne“, ka se niso zdržali glasovanja, kakor bi parlamentarni red donašal. Na to bi se dalo odgovoriti, ka po navadni razsodbi bi človeški mnogo leža sodil nepristranski tak odbornik, ki je deležnik oboju zavodov, nego li on, kateri je samo Matičar, tega svinec pristranski in rebrčki vleče.

zbivših se pri volitvi Šuljoka v Samoboru, odredjena in v Samobor odposlana zastopnika Mirko Horvat od narodne in Benjoš Kraljevič od magjarske stranke. Vsak teh dveh preiskovalcev je stavil po svršenej preiskavi v saboru poseben predlog: Mirko Horvat, da naj se volitev zavzre; — Benjoš Kraljevič, da naj se potrdi. Razprava o teh dveh predlogih je zazvela celo četiri ure dolgo sejo. Stranki ste se pri glavnej debati trdo drugo ob drugej kresali. Vsi kompromisi so bili naenkrat pozabljeni, vsaka popustljivost in pomirba zavrzena. Grenke besede so se lučale od ene strani na drugo. Magjaroni so junaško branili saborski stol svojemu privrženiku Šuljoku, pa vse njih junaštvo je bilo zastoj: saborska večina Šuljokove volitve nij potrdila! Še nekoliko takih debat, kakoršna je bila ta, in strankarski plamen bo spet visoko iz sabornice buknil.

Vladin načelnik Prica je odgovoril na vse do sedaj stavljene interpelacije. Z vekšega sabor z njegovimi odgovori nij bil zadovoljen. — Zakonska po vladi predložena osnova o odpravljanji batin, je bila po saboru enoglasno in z živio-klici sprejeta. Sedaj ima sabor proračun za stroške autonomne uprave v pretresu, ki bo izpolnil gotovo kakih šest sej. Kakor se čuje bo naš sabor 24. avgusta odgojen, da se mogo naši (31.) ablegati za odhod na skupni državni zbor v Pešto 4. septembra pripraviti. Govori se, da bodo naši ablegati samo do zvršenja verifikacij v Pešti ostali, ter da se bodo strogo samo onih razprav udeleževali, ki se tičejo skupnih državnih zadev, ne pa, kakor ablegati Rauchovega sabora, se tudi v specifično ogerske zadeve mešali.

Petar Tomič, profesor velike realke v Rakoveu, tudi kot slovenski pisatelj poznan, je izdal brošurico pod naslovom: „Što očekujemo od hrv. sabora? Nekoje načelone prošnje v interesu nar. škole, knjige i države hrvatske.“ V tej brošurici med drugim nasvetuje, naj se ravnatelj na gimnazijah in velikih realkah vsako leto izmed učiteljev po večini glasov izbirajo. To bi bilo zares uresničenje učenjaške republike. Na Švicarskem je to na vseh srednjih šolah vpeljano.

Kot neko znamenitost javljam še to, da je poznani dr. Sebastian Brunner v naši nadbiskupскеj knjižnici našel deset izvirnih risarij od roke Albrechta Dürerera, in sicer iz njegove naj boljše dobe.

Politični razgled.

Na ukaz Magjara Andrassy-a je cislajtanska in ogerska vlada prepovedala avstroogerskim mestom v Belgrad deputacije pošiljati. Cis in trans se za razlog tej prepovedi navaja, da je „samo ministerstvo poklicano državo v tujezemstvu zastopati, da pa občine in javne korporacije niso upravičene, da bi se dale zastopati pri kakem državnem činu v tujezemstvu.“ „Pokrok“ pravi k temu: „Srbska živi v najlepšem miru z Avstrijo, vstolovanje kneza Milana nij nikakoršen neprijateljski čin in je končno slavnost, napravljena od belgradske občine — in samo k tej se glasi povabilo — nij nobeden državni čin. Ne razumemo torej, zakaj je namestnik Koller iz povabila in njegovega sprejetja napravil mednarodno vprašanje, katero je s svojim pismom rešil. Pač pa se nam zdi čudno, da velemoč avstrijska sega k takim posredkom nasproti malej kneževini srbskej.“ — „Narodni Listy“ pišejo o omenjeni vladni prepovedi članek, v katerem pravijo, da naš občinski zakon ne prepoveduje nikjer, da bi se samostalna občina ali javna korporacija ne smela udeleževati državnega čina v tujezemstvu, ako bi tudi slavnost belgradske občine tak čin bil. „Pač pa — pravijo „Nar. Listy“ — vemo o slučajih, ko so bile občine in javne korporacije avstrijske v resnici zastopane pri uradnih činih državne uprave v tujezemstvu. Staroslavna praška universita je bila dvakrat zastopana pri činih državne uprave v tujezemstvu in sicer pri utemljevanju štrasburške universite

in pri štiristoletnici rnhovskega vseučilišča. Dunajska občina pošilja skoro vsako leto deputacije k raznim od pruske vlade podpiranim strelskim in pevskim slavnostim. In pri teh prilikah so govorili Koppin in Höflerji vedno v imenu države in govorili so tako, da bi se z avstrijskega stališča nekaj dalo proti njim povedati. Andrassy je dal prepovedati udeleženje avstrijskih mest pri belgradski slavnosti, s tem napravil magjarsko demonstracijo proti slovanski Srbiji, državo pa postavil v luč, kakor da bi se Srbije bala. Občina belgradska, ki je k spominskemu dnevu 22. srpana povabila tako dobro centralistični Dunaj, dualistično Pešto, magjaronski Zagreb in nemškutarsko Ljubljano kakor češko Prago, poljski Krakov in srbski Novi Sad, je resnično pokazala, da jo v tem nijso vodili politični nazori in nameni. Ako je Andrassy-u mnogo na tem ležeče, da bi dveh zastopnikov mesta Prage v Belgradu ne bilo, tedaj mi odgovarjamo, da nam tudi nij za to, da bi ona dva moža v tej lastnosti tam bila. Narod češki pa bode pri slavnosti belgradski vendar zastopan in tem bolj zdaj, ko se je od uradne strani za dobro spoznalo v pospeh te slavnosti tako reklamo v svet spustiti.“ — „Wanderer“ pravi: „S takimi strategemi se ustvarja naravnost solidarnost interesov med slovanskimi rodovi in ona solidarnost se dela nepotrebno rezna. Ali se nam morajo tudi v orijentu nove zadrege napravljati in neprijaznost proti strašči politiki nasilstva umetno gojiti. To je politika miru s pestnimi udarci!“ — „Vaterland“ pravi, da nikdo srbski državi več reklame ne dela kakor cislajtanski in translajtanski „državniki“, katere popolnoma zmeden strah in popolnoma neupravičeno nezaupanje vodi. — Ministerski časopisi ne najdejo nobenega razloga, da bi opravičili najnovejši čin Andrassy-jeve modrosti; edino kar so za svoje gospode izsledili, je to, da bi bil drugače nastal 22. avgusta v Belgradu slovanski kongres. Kaj pa, ko bi kljub Andrassy-u nastal?

Glasilo večine v hrvatskem saboru, „Obzor“ piše članek „o reviziji nagodbenoga zakona“, v katerem mislimo da je povedano, kake tirjatve bode hrvatska regnikolarna deputacija stavila glede državo pravnega postavljenja Hrvatske. Dajo se izreči v sledečem: 1. povsem neodvisna vlada hrvatska v poslovih izključljivo sebi pridržanih; 2. samostalno upravljanje hrvatskih financ a izpolnovanje dolžnosti, ki jih ima Hrvatska glede vkupnih ogersko-hrvatskih potreb; 3. samostalno upravljanje hrvatskih državnih posestev in gozdov; 4. skrb za hrvatske ceste, železnice in reke; 5. Hrvatska voli člane za ogersko delegacijo v svojem saboru, ne po svojih zastopnikih v ogerskem državnem zboru, v čemer pa nij zahtevano osebno in posebno zastopanje Hrvatske v delegacijah. 6. sekcija za hrvatsko domobranstvo pri samostalni hrvatski vladi, ne več pri ogerskem ministerstvu; 7. v zastavi skupnega pomorstva naj bodo zastopani hrvatski emblemi; 8. hrvatska vlada uredjuje in dovoljuje denarne in trgovsko-obrtniške zavode na svojem zemljišči. Vse te tirjatve ne podirajo državne zveze z ogersko kraljevino, katera je izražena v §. 1 nagodbenoga zakonskega članka I. od leta 1868 in §. 70 iste postave daje hrvatskej kraljevini na voljo, preurediti nagodbeni zakon v mejah §. 1., t. j. preurediti oni zakon tako, da ne jemlje ne Ogerskej ne Hrvatskej značaja države a ne alterira državne zveze obeh kraljevin.

Hrvatski sabor dispocijonsfonda, za katerega je vlada tirjala 20.000 gl., nij dovolil. Za že porabljenih 8000 gl. je dal vladi indemiteto.

Razne stvari.

* („Novice“) so v zadnjem svojem listu dokončale poročilo o glasoviti Matičini seji 9. julija t. l. V istem listu pišejo članek z naslovom do-

pisa „S Tominskega“, v katerem „se čudijo“ gospodoma odbornikoma slovenske Matice Trstenjaku in Raiću, da sta se poprej „vsak v svoji čitalnici“ posvečevala z drugimi Matičarji, kako glasovati o predlogu, naj si napravi Matica lastno tiskarnico, in pravijo, da so Matičini odborniki sprejeli od običnega zbora svoj mandat, „da delajo neodvisno po svoji vednosti in vesti, in da ne hodijo povpraševati volilcev, kako naj v tem ali tem primerljivi glasujejo.“ Organ nezmotljivih, vseznajočih prvakov meni, da bi „navadni človek, ki včasih kaj bere po časnikih o volitvah, poslancih, parlamentarnih šegah itd.“, tako mislil. Mi že čujemo smeh naših bralcev čitajočih o takih „parlamentarnih šegah“, pri katerih se izvoljeni poslanci vsede na svitli prestol nezmotljivosti, vsevednosti in „neodvisnosti“ in imenitno zametuje vsak pogovor s svojimi volilci. Vprašali bi pa samo gospoda doktorja Bleiweisa, zakaj je on poslal „vabilo nekterim odbornikom v razgovor 27. dne junija, da se napravi tiskarnice temeljito in od vseh strani prevdari in pretrese, predno pride v odborovo obravnavo?“ Odgovoril nam bode gosp. doktor morebiti, da z odborniki se človek že sme razgovarjati (posebno če gg. dr. Razlaga in dr. Vošnjaka nij zraven); „dva štajarska odbornika“ pa sta šla volilce povpraševati — a navadni človek, ki bere o parlamentarnih šegah, misli, da tega poslanci ne delajo. Pustimo pa onega navadnega človeka „S Tominskega“ za drugo v miru in odgovorimo mu samo, da „dva štajarska odbornika“ prvaškega duha nijsta preveč vzela in sta hotela svoje mnenje v soglasje spraviti z drugimi Matičarji, da sta „umeten terorizem“ zares izvedla kljub „neodvisnim“ in trdo ko kost „preverjenim“, „v nobeno delniško bratovščino (k večjemu v banko „Slovenijo“) zapisanim“ višjim bogovom ljubljanskim. — H koncu samo še eno duhovito besedo iz „Novic“. Glasi se: „Caeterum censeo, da kakor bo imel zdaj „Narod“ svojo tiskarnico v Ljubljani, tako bomo neprenehoma zahtevali, da tudi narod dobode svojo.“ Čudni mož, ta navadni človek „S Tominskega“! Tomičan, veš kaj si s tem stavkom povedal? Povedali ti bomo mi. Za narod zahtevaš tiskarnico! Ali ne veš, da po uku gosp. dr. Bleiweisa nij narodnih tiskarnic? Tomičan, pripravi se na „razgovor“ z doktorjem Bleiweisom; toda ta mož „zna stvar pogledat na dno“, za to glej, da postaneš kmalu nekoliko manj navaden!

* (Iz Ljubljane) se nam piše, da tam mnogokrat vojaki kakor berači ljudi nadlegujejo, naj jim dajo „drobiža za žgajne“ in da se je zadnje nedelje pripetilo, da sta dva vojaka nekoga na tla pobila, ko jima nij dal „drobiža“. Pač želeli bi bilo, da se v vojski plače razumnije razdele, da se prostakom več dade na dan, za to pa mnogemu visokemu lenuhu in praznoglaveni nekaj odvzame. Sicer pa vojaki tudi po drugod beračijo, ne samo v Ljubljani; kajti nedavno smo čitali v dunajskih listih, da je policija morala rešiti občinstvo vojaških beračev. Take dogodke je pač treba priporočiti vojnemu ministerstvu v preudarjenju.

* (Iz Motnika) na Kranjskem se nam piše: V tukajšnji trškoobčinski pismohrambi se nahaja mnogo starih listin; verjetno najstareja je privilegium nadvojvode Ernesta iz leta 1423, ki podeljuje Motničanom tržne pravice. Med ostalimi je mnogo važnih za motniško kroniko. Ena listina iz leta 1612 tukaj duhovniško ustanavlja in pravi, da so se kmetje motniške okolice zavezali sir za bernjo (collectura) dajati, kar kaže, da je bilo tedaj sirarstvo v boljem stanju ko sedaj. Do leta 1810 je imel Motnik lasten magistrat in tržani so bili vojaščine prosti. Tudi nekaj slovenskih pisem ima naš arhiv. Leta 1809 je v svoji sili vladal več razglasov v slovenskem jeziku izdala. Iz leta 1811 je eden, ki odvezuje Motničane avstrijskega podložništva in jih Francozom prepušča. Iz let 1810 do 1820 je več slovenskih listin.

* (Občinski zastop v Litiji) nij vedel nič boljšega storiti, ko podeliti deželnemu pred-

sedniku na Kranjskem grofu Aleksandru Auerspergu častno tržanstvo.

* (Ponemčevanje lužiških Srbov.) Na Saskem se je srbska (slovanska) narodnost kljub vsem napravam in potvoram nemških mogotcev, od Karla Velikega do Bismarka, ohranila. Zadnji pa vendar hoče iztrebiti lužiške Srbe iz sveta. O tem piše češki „Pokrok“: Kakor Bismark na Poznanjskem nasilno ponemčuje, podobno postopa tudi vlada pruska, da bi ponemčila slabo vejo lužiških Srbov. Da bi germanizacija se kar najhitreje izvršila, postavlja v sasko Lužico v srbske občine za učitelje Nemce in nedavno je bil izdan zakon, da se ima v ljudskih šolah v Lužici podučevati prva štiri leta srbsko a druga štiri leta samo nemško; toda srbsko samo tako dolgo, dokler se bode srbsko pridigovalo. Da bi pa pridigarjev srbskega jezika zmožnih ne bilo, za to pridno skrbi berlinska vlada, nepripuščajoč srbskega jezika na univerziti in za to kandidatov teologije, srbski jezik znajočih, nij, in polagoma bodo v srbskih farah v Lužici sami nemški župniki in med kmetskim ljudstvom, večinom srbskim, daje vlada slovanskega duha zatirati — žganjem. Nedavno so imeli srbski duhovni delujoči v srbskih občinah shod, v katerem so sklenili poslati k ministru bogočastja deputacijo, naj se napravi na univerziti za kandidate teologije stolica za srbski jezik; a že naprej se sme reči, da njih prošnja uslišana ne bode. Vsak Sas čuti, da Sasko kot kraljevina živi samo na papirji, v resnici pa je skoz in skoz provincija pruska.

* (Nagrade za učitelje.) Za učitelje, ki so se odločili učiti v napredovalnih kmetijskih šolah, je ministerstvo poljedelstva dovolilo nagrade v znesku 25 do 25 gld. Take nagrade je podelila štajarska kmetovalska družba med drugimi tudi slovenskima učiteljema gg. F. Kocuvan u pri sv. Bolfangu blizu Ptuja in J. Lapajne-tu v Ljutomeru.

Tržne cene.

V Trstu. Pšenica 7 gld. 45 kr., rž 5 gld. 50 kr., turšica 4 gld. 12 kr., ječmen 4 gld. 50 kr., oves 2 gld. 50 kr., fižol 7 gld., bob 5 gld. 87 kr., leča 7 gl. 75 kr., žima 43 gld., slive 9 gld. 12 kr., loj 27 gld. 50 kr., maslo 51 gld. 50 kr., eunje 11 gl. 75 kr., knoper 10 gld., vinski kamen 20 gld.

V Ljubljani. Pšenica 5 gld. 60 kr., rž 3 gld. 40 kr., soržica 5 gld. 20 kr., turšica 4 gl., ječmen 2 gld. 80 kr., proso 4 gld. 50 kr., ajda 4 gld. 20 kr., oves 2 gld. 10 kr., vagan krompirja 2 gld. 30 kr.

V Novem mestu. Pšenica 6 gl., rž 4 gl. 50 kr., ječmen 3 gld. 40 kr., oves 1 gld. 70 kr., soržica 5 gld., turšica 4 gld. 40 kr., leča 6 gld. 40 kr., maslo 50 kr., seno 1 gld. 80 kr., slama 80 kr.

V Mariboru. Pšenica 6 gld. 50 kr., rž 3 gld. 60 kr., ječmen 3 gld. 30 kr., oves 1 gld. 90 kr., turšica 4 gld. 60 kr., proso 4 gld. 10 kr.

V Celji. Pšenica 6 gld. 40 kr., ječmen 2 gl. 30 kr., oves 2 gl. 20 kr., ajda 4 gl. 60 kr.

V Ptuj. Pšenica 6 gld. 20 kr., rž 3 gld. 90 kr., ječmen 3 gld. 50 kr., oves 2 gld. 10 kr., turšica 4 gld. 20 kr., ajda 4 gld. 40 kr., proso 4 gld. 40 kr.

V Varaždinu. Pšenica 5 gld. 50 kr., rž 3 gld. 70 kr., ječmen 2 gld. 90 kr., oves 1 gld. 70 kr., turšica 3 gld. 80 kr.

Listnica uredništva. G. K. v M. Veseli nas, da tako vrlo posnemate izgled gosp. prof. Pajka v Kranji. Zarad ostalega Vam svetujemo, da stopite z zgodovinskim društvom v neposredno zvezo. Dobro bi bilo tudi porazumeti se s „Slovensko Matico.“ — G. J. V. v C. Od Vas slavljem mož se ne sme imenovati naš. Vaša misel se nam zdi malo previdna. Preudarite!

Listnica upravni tva. G. J. T. kustos lj. čit. Vašej želji nasprotuje naročilo gosp. prof. samega. Zato Vam ne moremo ustreči.

Za lekarno na Kranjskem

išče se gimnazijalec, da vstopi z dobrimi pogoji za praktikanta. Kje, se izve pri administraciji „Slovenskega Naroda.“

Kdor je že v kakej lekarni bil, ima pred drugimi prednost. (151—2)

Vzajemna hipotekarna zavarovalna banka

na Dunaji, Wallfischgasse Nr. 10.

Kapital v akcijah štiri milijoni goldinarjev av. velj.

emitira od 15. julija 1872 naprej:

blagajnične liste

v oddelkih od gld. 5000, 1000, 500, 100, 50

6 1/2	percentnimi obrestmi pri 90dnevnem napovedanji,
6	60
5 1/2	30
5	14
4 1/2	8

Obresti so na željo P. T. vložnikom naprej p'lačujejo.

(133—6)

Upravni odbor.

Liebig'ov Kumys-ekstrakt

od dunajske zdravniške oblasti kot zdravilo priznan in od krakovske učene družbe posebno priporočan, po soglasnem prijemanju medicinskih fakultet prvo vseh do zdaj prvih pljučenih suscij poznanih in najbolj zdravih.

Tuisto ozdravlja bž in s gurno: jetiko, (celo v razvitem stanju) tuberkulozo (prikazki); kašlja; je krvi, hektična groznica, znanikovanje (sape) zelončni, črevni in bronhialni katar, anemijo (nobošvo krvi) vsled do grib boleznii in nadejvanega rabljenja markurja a, chitorosis (bledokrvnost), asthma, sušenje, bojenje hrbtnega mozga, hysterijo in slahost živcev.

Za steklenico I gold. a. v. Kištee od 4 s'eklenie doh do vsake mere. Razpošiljanje na vnenje oskrbuje generalni zálog

„Kumys-Heil-Anstalt“

Wien, Mariahilferstrasse 36. Bern (S. Friedli, jun.)

NB. Dozdaj brez vspela — z medicino — zdravljene bolniki naj zapu z Liebigovim ekstraktom zadnji poskus narode.

(106—26)

Izvenredno koristna

ponudba sreče.

Sreča in blagoslov pri Cohnu.

Velika od vis. deželne vlade garantirana denarna loterija v znesku nad

1 milijon 820.000 tolarjev.

Ta koristna denarna loterija je takrat zopet z dobitki jako pomenljivo pomnožena, ona ima samo 58.000 sreček, in bodo v malih mesecih v 5 oddelkih sledeči dobitki gotovo dobljeni, namreč: nov velik glaven dobitek event. 120.000 tolarjev, specijelno tolarjev 80.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 2krat 10.000, 3krat 8000, 1krat 6000, 2krat 5000, 12krat 4000, 1krat 3000, 34krat 2000, 3krat 1500, 154krat 1000, 6krat 500, 310krat 400, 16krat 300, 430krat 200, 570krat 100, 75krat 60, 50 krat 50, 20.500krat 47, 7250krat 40, 31, 22 & 12 tolarjev.

Vzdigovanje dobitkov drugega oddelka je uradno na

19tega in 20tega avgusta t. l.

določeno. Zanj velja renovacija za celo originalno srečko samo 10 1/2 gl. — kr. a. v. polovično „ „ samo 5 „ 25 „ „ „ četrtno „ „ samo 2 „ 70 „ „ „ in pošiljam te originalne srečke z državnim grbom (ne od prepovedanih promes ali privatnih loterij) za frankirano poslan znesek, v bankovcih tudi v najdaljše kraje čestitim naročvalcem precej.

Uradni vzdigatveni list in razpošiljanje dobljenih denarjev se zgodi precej po vzdigatvi vsakemu udeležencu proupno in zamolčano.

Moj posel je, kakor znano, najstareši in najsrečnejši, kajti pri meni udeleženi so že najvišje glavne dobitke v znesku tolarjev 100.000, 60.000, 50.000, gostokrat 40.000, 20.000, prav mnogokrat 12.000 tolarjev, 10.000 tolarjev itd. itd., in zadnjič pri v mesecu maju t. l. izvršenih vzdigatvah vkupni znesek nad 80.000 tolarjev vsled uradnih vzdigatvenih listov pri meni dobili.

Laz. Sams. Cohn

in Hamburg,

Haupt-Comptoir, Bank- und Wechselgeschäft.

(146—4)

Za graščino Kiss-Tabor

v gornjem Zagorju na Hrvaškem blizu Slatine se išče gospodarski uradnik (ekonom). On mora ne oženjen biti, imeti teoretično in praktično znanje, biti zmožen slovanskega in nemškega jezika v govoru in pismu. Služba se lahko precej nastopi. Več se izve pri lastniku tam. (Pošta Rogatec, Kiss-Tabor.) (150—3)

Oznanilo zdravnika za zobe.

Podpisani boče od 16. avgusta t. l. začenši skoz 14 dni zdravilo savinjskih kopeli v Celji v „Hôtelu Elefant“ stanujoč rabil in na večstransko željo v teku tega časa vsak dan od 9. do 2. ure zobnozdravniško in zobnotehnično ordiaacijo opravljal.

Med. dr. Tanzer,

(152—2) docent in prakt. zdravnik za zobe v Gradcu.

Podružnica štajerske eskomptne banke

Mariboru

prejemlje denarne vloge v vsaki izvoljeni visokosti proti blagajničnim listom (Cassascheine) in v giro conto (cheques).

Obresti.

Blagajnični listi v oddelkih à gld. 50, 500, 1000, 5000

s **4 percenti** nazaj plačljivi brez napovedanja.

„ **5 1/2** „ „ „ pri 10dnevem napovedanju.

Giro conto (cheques) „ **5** „ „ „ brez napovedanja.

„ **5 1/2** „ „ „ pri 30dnevem napovedanju.

Vlaganje menjic

se lahko godi vsak dan v uradnih urah od 8 1/2—11. ure dopoldne;

izplačevanje menjic se vrši od 3.—4. ure popoldne.

Maribor, 4. avgusta 1872.

(147—3)

Podružnica štajerske eskomptne banke.

Borzni komptoar in menjavnica dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

prejema vse kakor koli imenovane **bankne, menjaške,**
in **borzne** posle.

Naročila na tukajšnjem trgu in iz provincije se jako naglo, realno in promptno izvršujejo in se vrednostni papirji in valute po borznem komptoaru kupljene z obzirom na vsakokratno stanje denarnega trga pod najbolj cenimi pogoji obdeljujejo.

Poslovne prostornosti so vsak dan od 9. ure zjutraj do 6. ure zvečer brez prenehanja občinstvu odprte.

(131—9)

V tisočeri slučajih sijajno izkušano!

V plućnih boleznih nepresegljivo!

Gospoda dvornega zalagarja

(115—4)

JAN. HOFF-a centralna zaloga, Dunaj, 11 Kärntnerring 11.

Ludmürau, 29. marca 1872. Prosim Vas najuludnejše še za 30 steklenic **sladozlečnega zdravilnega piva** in za 3 kartone **prsnih sladovih bonbonov**, kakor navadno po pošti s povzetjem. Prosim Vas, izvršite to malo naročilo prav hitro, ker sem na Vaše sladove preparate, ki izvrstno delujejo na moja oslabela pluća, že navajen.

Franz Sedlacek.

V Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu. — V Ljubi pri g. Ant. Déperis-u.

Izvrsten učinek HOFF-ovih sladovih preparatov.

Gradec
Sporgasse.

J. PURGLEITNER

Gradec
Sporgasse.

lekarnica „pri jelenu“ v Gradcu.

Janez Eichler, lekarnica, St. Leonhardestrasse, Gradec, **Bankalarjevi dediči**, lekarnica v Mariboru, **Franz Rauscher**, lekarnica v Celji, **Karagyma**, lekarnica v Ptuj, **Peter Birnbacher**, lekarnica „pri obelisku“ v Celoveu.

kom mil in koristen, temuč starim, hromim, na plućah bo anim ljudem potreben, javnim govornikom in pavcem ugoden pomoček proti kosnatemu glasu ali celo hripavosti.

Engelhoferjeva esencija za muskule in živce

iz aromatičnih planinskih zeli,

proti revmatičnim bolestim v licu in udih, proti glavobolu, omoci, šumenju po ušesih, trganju po križu, slabosti udov, posebno pri sinem delanju in hojenju, proti občeni slabosti živcev in trupla, bodenju na sčrani, hemoroidnim bolestim in posebno proti slabosti spolnih delov in po njej začasno uzročni nemoči.

1 steklenica 1 gld.

Dr. Schoepfferjeva Hienfongova esencija.

Ta esencija je radikalno zdravilo za vse bolezni v žolcu in prebavljanju. Ako se po 15 do 20 kapljic v prvih slučajih žilico za čaj enkrat in do dosežnega uspeha večkrat vzame, pomaga precej za žolčev krč, koliko, napihovanje, telesne bolečine in slabo prebavljanje. Ako se vsak dan rabi, odpravi vse bolezni spodnjega trupla, razvedri duha in okrepeča živce. Lišaj in druge trdovratne kožne bolezni se naglo in brez nevarnosti ozdravijo, ako se vsak dan po 4—6krat koža s to esencijo podrgae. — Več v poduku o rabljenju.

1 steklenica 60 kr.

iz postistoričnega apna po Grimault-u v Parizu.

To novo zdravilo je priporočeno za zdravljenje sušice, naduhe, plućne tuberkuloze, strdnuje jeter in odpravi na iznenadljiv način najznamenitejši prikazni takih bolezni.

Ped njegovim vplivom se potolaži kašelj, ponočno potenje izgine in bolnik dobi v najkrajšem času zdravje in zdravo podobo.

Slabotnim otrokom krepča kosti.

Steklenica 1 gld.

Gastl-ov kri čisteč čaj,

1 paket 50 kr.

Stomatikon,

Ustna voda od dr. Brunna, zdravnika za zobe.

Ako se ena žlica te ustne vode v kupico vlije, dobro je za snaženje zob, kakor tudi za izplakneje ust, odpravi slab duh iz njih, posebno pri votlih in gnjilih zobeh in oživi in okrepeča zobno meso.

1 steklenica 88 kr.

Dr. Wuchta-jeva maža iz zelišč.

Javna zahvala.

Koncem podpisani je dolgo časa imel tako hud protin v obeh nogah, da je samo z dvema bergljama se gibati mogel. Po mnogovrstnem zdravljenju, med tem tudi zdravilne kopeli, svetovali so mi med dr. Wuchta-jevo mažo iz zelišč iz lekarnice „pri jelenu“ gospoda Jožefa Purgleitnerja v Gradcu. Samo štiri tedne sem to mažo rabil in bil sem prost svojih bolečin in sem tudi toliko okreval, da mi nij bilo treba bergelj ter sem mogel že hoditi samo s pomočjo palice po svojih opravkih.

Čutim se zato dolžen, vsem, ki imajo tako bolezen, najgorkeje priporočiti, naj rabiyo to skrajno dobrodejno mažo.

Gradec, 22. septembra 1863.

Jožef Loder, gostilničar.

Matija Pilz, kot pričā.

L. G. Hochecker, kot pričā.

Opazovanja vredno.

Nad štirideset let sem služil pri vojakih v vseh razmerah, izvrševal najrazličnejše opravke po pisarnicah, kakor tudi v vojski, kakor tudi pri katastrofi in vojaškem mapiranju itd., in vsled tega sem dobil zraven mnogotere rane in udarce, med temi dve krogli, kar mi je pripravilo razne slabosti kot: gluhotu, hromost, zakrite hemoroide in preseljujoči se revmatizem, zdaj sem pa že dolgo vsled rabljenja med dr. Wuchta-jeve maže iz zelišč brez maščobe in smole popolnem ozdravil; zato sem napoten to necenljivo zdravilo zaradi njegove posebne in gotove zdravilne moči vsem vojaškim tovarišem najbolje priporočiti.

Gradec, 5. aprila 1869.

Jožef pl. Anacker, c. k. major.

1 steklenica 1 gld.

(118—8)